

ધોરણ : 8

ગુજરાતી

પાઠ : 2

એક જ દ રિનગારી

સભ-અધ્યયનપોથી સોલ્યુશન

(પ્રથમ સત્ર)

અધ્યયન નિર્ણયાત્મક :

- G8.1 વિવિધ સાહિત્ય સ્વરૂપ સાંભળે છે, સમજે છે અને અલિબ્યક્ત કરે છે.
- G8.2 પરિચિત પરિસ્થિતિમાં સંવાદ, ચર્ચા, વર્ષાનવિશ્લેષણ કરી પોતાના અલિપ્રાયો વ્યક્ત કરે છે.
- G8.16 કાવ્યપંક્તિ, કાવ્યપૂર્ણ, સૂક્તિ વગેરે સમજે છે અને તેનો વિચાર-વિસ્તાર કરે છે.

પ્રશ્ન 1. તમે શાળા પુસ્તકાલયમાંથી પુસ્તકો મેળવીને વાંચતાં જ હશો. તમને વધારે પસંદ પડેલ કોઈ એક પુસ્તકની સમીક્ષા તમારા શબ્દોમાં લખો.

- અમારી શાળાના પુસ્તકાલયમાં ઘણાં બધાં પુસ્તકો છે. તેમાં મને ગાંધીજી લિખિત 'સત્યના પ્રયોગો' પુસ્તક વધારે ગમે છે. આ પુસ્તક ગાંધીજીએ પોતાના જીવનમાં કરેલા પ્રયોગો અને મેળવેલા અનુભવો વિશે લખેલી કથા છે. જેમાં તેમના બાળપણથી લઈને ૧૯૨૦ સુધીની એમની જિંદગીને પ્રયોગો સ્વરૂપે વર્ણવી લીધી છે. નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ દ્વારા સૌ પ્રથમ ૧૯૨૭ માં આ પુસ્તક પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું. પુસ્તકનું મુખપૃષ્ઠ રંગીન, સારું અને મજબૂત છે. પુસ્તકની અંદર પણ ગાંધીજીના જીવનપ્રસંગોના ફોટોગ્રાફ મુકેલ છે. જીવનમાં દરેક એક વખત આ પુસ્તક જરૂર વાંચવું જોઈએ.

**પ્રશ્ન 2. નીચે કેટલીક પરિસ્થિતિઓ આપવામાં આવી છે. એ
પરિસ્થિતિમાં શું-શું કરી શકાય એ વિશે ચિંતન કરીને લખો.**

1. તમે ઘરમાં છો અને ભૂકુંપના આંચકા અનુભવાય તો તમે શું કરો?
શા માટે?

➤ ઘરની અંદર હોઉં અને ભૂકુંપના આંચકા આવે તો ઘરની બહાર
ખુલ્લામાં નીકળી જાવું. ઘરના અન્ય સભ્યને પણ ઘરની બહાર
નીકળી જવા કહ્યું. જો બહાર નીકળી શકાય એમ ન હોય તો ટેબલ કે
કોઈ અન્ય ભારે વસ્તુ નીચે બેસી જાવું. અથવા દિવાલ ના ખૂણે ઉલ્લો
રહી જાવું. અન્યની મદદ કરું અને અફવાઓથી દુર રહું.

2. તમે રસ્તા પર જઈ રહ્યા છો ને નજીકમાં જ કોઈ અક્સમાત સર્જાય તો તમે શું કરશો?

» હું રસ્તા પર જતો હોઉં અને અક્સમાત સર્જાય તો હું ઘાયલ થયેલા લોકોને મદદ કરવા જરૂર ઉભો રહું. સૌપ્રથમ અક્સમાત સ્થળે ઘાયલ થયેલા લોકોને હોસ્પિટલમાં ખસેડવામાં માટે 108 એમ્બ્યુલન્સને ફોન કરું. ત્યારબાદ ઘાયલ થયેલા લોકોના સગા સંબંધીને જણા કરવા પ્રયાસ કરું. તેમનો કિંમતી સામાન હોય તો તે પણ હું તેમના ઓળખીતાને પહુચાડવા પ્રયત્ન કરીશ. આમ મારાથી શક્ય હોય તેવા તમામ પ્રયાસો કરી અક્સમાતનો ભોગ બનેલ લોકોને મદદ કરવા પ્રયાસ કરું.

**3. વિનય NMMSની પરીક્ષા આપવા ગયો, પરંતુ પરીક્ષા ખંડમાં ગયા પછી
યાદ આવ્યું કે તે પોતાની હોલ ટિકિટ (પ્રવેશપત્ર) ઉતાવળમાં ધરે ભૂલીને
આવ્યો છે. આ સ્થિતિમાં વિનય શું કરશે?**

- **વિનય NMMSની પરીક્ષાની હોલ ટિકિટ ધરે ભૂલી ગયો હોય તો, તે
સુપરવાઇઝરને રજૂઆત કરી બહાર ઉલેલા પોતાના વાલીને જાણ કરી હોલ
ટિકિટ મંગાવી શકે છે. અથવા શિક્ષકની મદદથી નવી હોલ ટિકિટ
seb.exam વેબસાઈટ પર જઈ ડાઉનલોડ કરી શકે છે. શાળાનું ઓળખકાર્ડ
બતાવીને પણ પરીક્ષાના પેપર લખવાની શરૂઆત કરી શકે છે. જેથી
સમયસર પરીક્ષા આપી શકે.**

પ્રશ્ન 3. નીચેના શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને એક રસપ્રદ ફકરો લખો.

(ઠંડી, જિંદગી, તણાખો, સૂરજ, કાયા, ધીરજ, મહેનત, વિપત્તિ,
વાત, લોઢું, આભ)

- શિયાળામાં ઠંડી ખૂબ જ પડે છે. સુંદર આભમાં સૂરજનો તડકો ઠંડીમાં
સારો લાગે છે. જિંદગીમાં એક જ્ઞાનરૂપી તણાખો મળી જાય તો જીવન
સુધારી જાય. પણ આજ તણાખો લોઢું પણ ઓગાળી નાખે છે.
જીવનમાં વિપત્તિ આવે તો ધીરજ રાખવી. અને મહેનત કરતા રહેવું.
આપણી કાયાને કસરત કરી કસાયેલી રાખવી. જેશી વિપત્તિનો
સામનો કરી શકાય.

પ્રશ્ન 4. નીચેના ફકરામાંથી અનુનાસિક શબ્દો શોધીને લખો.

- જિંદગીમાં જેને દુઃખ જ ન આવ્યું હોય એવો કોઈ માણસ હોઈ શકે? ઈશ્વરને આપણે વંદન કરીએ ત્યારે મોટાભાગે એની પાસે સુખ ને સમૃદ્ધિ માગીએ છીએ, પરંતુ આપણે એ સ્વીકારીને જ ચાલવું જોઈએ કે, જીવનના માર્ગમાં પુષ્પોની જેમ કંટકો પણ વેરાયેલા હોય છે. આપણે સાચવી સાચવીને આગળ વધવાનું હોય છે. સંતો ને મહંતો પણ કહે જ છે કે જીવનના પંથને ઉજાળવા માટેનો મંત્ર એક જ છે કે સુખમાં છકી ન જવું અને દુઃખમાં ડરી ન જવું! જીવનરૂપી જીંગને જીતવાની ગુરુચાવી એક જ છે સુખ-દુઃખનો સ્વીકારી!
- કંટક, પંથ, મંત્ર, મહંત, જીંગ, વંદન,

પ્રશ્ન 5. કૈસમાં આપેલા શબ્દનું યોગ્ય રૂપ બનાવી ખાલી જગ્યા પૂરો.

1. ડાણા માણસે બધાને સાચી સલાહ આપી. (ડાણું)
2. તણે ઉંડા પાણીમાં ફૂબકી મારી. (ઉંડું)
3. મોટાં શહેરોમાં ગીય વસ્તી હોય છે. (મોટં)
4. મીના પરીક્ષામાં પેહલા નંબરે પાસ થઈ. (પહેલું)
5. સારાં અક્ષર હાથનું ઘરેણું છે. (સારું)

**પ્રશ્ન 6. નીચે આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી ઉદાહરણ પ્રમાણે
વાક્ય બનાવો.**

ઉદાહરણ : મહેનત - શરીર

વાક્ય : મહેનત કરવાથી શરીર સારું રહે છે.

➤ 1. મુશ્કેલી - જીવન

મુશ્કેલીના સમયમાં જીવન જીવવું સહેલું નથી.

2. ગાન - પંખી

પક્ષીઓ ગાન કરતા ઉડી રહ્યાં હતાં.

3. અભિન - મનુષ્ય

અભિનની શોધ મનુષ્યના જીવનની કંતિકારી શોધ છે.

4. તણાખો - મકાન

આગનો તણાખો પડવાથી મકાન સળગી ઉઠ્યું.

5. ધીરજ - સફળ

ધીરજ રાખી કાર્ય કરવાથી સફળ થવાય છે.

**પ્રશ્ન 7. નીચેનાં વાક્યોમાંના રેખાંકિત શબ્દોને સ્થાને કૌસમાં આપેલા શબ્દનો
ઉપયોગ કરીને અર્થ જાળવીને ફરીથી લખો.**

ઉદાહરણ : રાજાએ ધીરજ રાખી. (ઉતાવળ)

રાજાએ ઉતાવળ ન કરી.

➤ 1. મનોજ વહેલો પહોંચ્યો. (મોડો)

મનોજ મોડો ન પહોંચ્યો.

2. તે અસત્ય ન બોલ્યો. (સત્ય)

તે સત્ય બોલ્યો.

3. શેઠ ઉદાર હતા. (કંજૂસ)

શેઠ કંજૂસ ન હતા.

4. ઓરડામાં અજવાણું હતું. (અંધારું)

ઓરડામાં અંધારું ન હતું.

પ્રશ્ન ૪. ‘એક જ દે ચિનગારી’ જેવું અન્ય એક પ્રાર્થનાગીત લખો.

➤ મંગલ મંદિર ખોલો,
દયામય! મંગલ મંદિર ખોલો!
જીવનવન અતિ વેગે વટાવ્યું,
દ્વાર ઉલ્લો શિશુ ભોળો ;
તિમિર ઝ્યું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો,
શિશુને ઉરમાં લ્યો, લ્યો; .. દયામય!
નામ મધુર તમ રટ્યો નિરંતર,
શિશુ સહ પ્રેમે બોલો;
દિવ્ય તૃષ્ણાતુર આવ્યો બાળક,
પ્રેમ અમીરસ ઢોળો ... દયામય!

પ્રશ્ન 9. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓને વાક્યસ્વરૂપે લખો.

ઉદાહરણ : એક જ દે ચિનગારી, મહાનલ! એક જ દે ચિનગારી

વાક્ય : હે અભિસ્વરૂપ પરમાત્મા! અમને જ્ઞાનરૂપી એક તણાઓ આપ!

➤ 1. ચકમક લોઢું ઘસતાં-ઘસતાં, ખરચી જિંદગી સારી.

જિંદગી નાનાં-મોટા કાયો કરતાં કરતાં મેં આખી જિંદગી પૂરી કરી નાખી.

2. જામગારીમાં તણાઓ ન પડયો, ન ફળી મહેનત મારી.

જિંદગીમાં જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ થયો નહીં, એમાં મારી બધી મહેનત નિષ્ઠળ
ગઈ.

3. ચાંદો સળગ્યો, સૂરજ સળગ્યો, સળગી આભઅટારી.
ચાંદો પ્રકાશિત થયો, સૂરજ પ્રકાશિત થયો, અને આકાશની અટારી ઝળહળી ઉઠી.
4. ઠંડીમાં મુજ કાચા થથરે, ખૂટી ધીરજ મારી;
અનેક પ્રકારના દુઃખો મને ડરાવી રહ્યા છે, હવે મારી ધીરજ ખૂટી ગઈ છે.
5. વિશ્વાનલ હું અધિક ન માગું, માગું એક ચિનગારી;
હે વિશ્વાનલ મેં આપની પાસે વધારે કશું માંગ્યું નથી. હે પરમાત્મા! માગું છું
'માત્ર એક ચિનગારી' જે મારા જીવનમાં જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ ફેલાવી હે.

Thanks

For watching